

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tuba Tragica, Seu Historiæ Horroris Plenæ Dominicis Per
Annum Concionatorio ritu aptatæ, Quibus ad oculum
ostenditur, quàm acribus pœnis flagitia proscindat
scelerum Ultor Deus**

Selhamer, Christoph

Norinbergæ, Anno Gratiaë M.DC.XCIX.

Concio XXXVI. Dom. XI. post Pent. Lethalis lingua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52721](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52721)

CONCIO XXXVI.
DOMINICA XI. POST
PENTEC.

Loquebatur rēte. Marc. 7.

Lethalis Lingua.

Rarum est assertum AA. quod Salomon (1) promit in linguæ humanæ perfecta descriptione: *mors & vita in manu linguæ*, quid hoc rei? an ergò manus instructa est lingua nostra? qui hæc unquam de lingua hominum somniavit? & unde hac in manu ita sibi mutuo contraria subsistunt, *mors & vita*? ut nodus iste rumpatur, id probè notetur, quod de Salomone memorat (2) Script. loc. *curus est Salomon tria millia parabolæ*, quas inter principem facile locum sibi vendicat præsens assertum: *mors & vita in manu linguæ*. Parabola est seu similitudo, quam hic loci Rex sapientissimus expromit, vario sensu etiam morali vestita, ut mox dicetur. Ita sumi vult similitudinariè memoratas voces (3) Cornelius. Sicut in Script. per nudam similitudinem pen- næ ventis attinguntur, sic pariter hoc in loco parabolica manus linguæ affuitur. Per *manus* in Script. *metonymicè* sumptas *opera*, per *manus paremicè* sumptas extremum discrimen & periculum signatur. Hinc Jacobus (4) vult manus purgari, *emundate manus vestras*, seu quod idem, opera vestra perficite, ut fiat sine nævo, sine sordibus, sine iniquitate, sine defectu. Ante ipsum verò pridem cecinit Psalter (5) Regius: *Anima mea in manibus meis semper*, seu, nunquam ego securus sum, ne animam distet ventus pestilens & disperdat. At quid *mors* hic loci? utrumque opera circumstat, & iter illud æternitatis. Opera linguæ sunt verba; hæc si bona sunt? nullum periculum eminus prostat; ex bonis verbis, & ex bonis operibus animæ conciliatur felicissimum iter, quò æternitas aditur, & vita æviterna;

Uu 3.

at

(1) Prov. 18.

(2) 3. Reg. 4. A.

Lingua mortis ac vitæ patens, quo sensu?

(3) Cornel. in Prov.

(4) Jac. 4.

(5) Ps. 118. B. Lingua manualis quæ?

at mala si fuerint? iter illud summo cum periculo capestrum, perditur vita, ac tetra mors in nostram & aliorum perniciem evocatur. Hugo memoratis vocibus alium quærit sensum, eaque ad Verbi Divini Sacerrimos Præcones detorquet; horum linguæ si manu sua instructæ fuerint, seu opere ipso & virtutum propriarum exemplò sua dicta confirmant, sibi ac suis Auditoribus vitam tuentur æternam; at si sine manibus loquantur, seu moribus suis contrarium ostendant, se unà & suos Auditores in mortem præcipitant; hoc ipso enim quòd aliter perorent, & aliter vivant, omnis clamor infirmus est & invalidus; discunt inde potius AA. lusum & crapulam, mendacium & usuram, omnesque alias iniquitates eludere & pro nihilo ducere, si hæc pariter esse videant sacris præconibus recepta; sic peccata vilescerent & utraq; pars vitæ jaçturam incurreret sempiternæ. Hæc Hægonis assertio nihil ad eos. Qui hoc arduum munus obit prædicandi, scire debet ultrò, ad quid vi muneris sui sit oblitricus, ut nempe non tantum lingua & nudis vocibus, sed manibus etiam & factis loquatur; id ni fiat, una manu suos AA. in caelos sustollunt, altera in orbem deturbant.

Ego id tuebor, quod in proverbium notari voluit Cornelius, in manibus nempe, id est in verbis, quæ velut opera per linguam efformantur, vitam & mortem inveniri. Verba si bona fuerint, multis quasi manu vitam tuentur. Si autem præva fuerint, mortem afferunt; hinc patet, quid & quantum sub modico illo carnis linguatæ frustulo deliteat, mors & vitæ. Hoc ævò ægerrimè salvus abiit & integer, qui sua manuali lingua nihil loquitur, nisi quod pium, sanctum, & primæ Veritatis consonum est. Vivat adhuc hodie Aristoteles, centies illud dogma suum recantaret, quòd pium & candidum Callisthenem peramicè monuit, ut Laertius perhibet, ne tam liberè, cordatè Alexandro Regi loqueretur, Magnates veritatis audientia impotes esse: *talia si loqueris non multo tempore vives*; his totis viribus in tuam perniciem ac perditionem ex quatuor mundi plagis conspirabitur, ut tibi præter omne meritum vel dicam impingant, vel nunquam somniatum scelus attingant, unde veritas tua vel suspecta reddatur, vel penitus cassa. Accidat simile quid Veritatis assertori, non mors dici debet sed vita, falsitas & fo-

C.
Veritas
odium parit.

& fortuna, quia hęc mediõ innocens anima ad immortalem Martyrii incruenti gloriam sublimatur, prout scimus per impium & sacrilegum Herodem sublimatum esse Baptistam: hic utique una in linea consistunt vita & mors, sed mors tantum secularis & temporanea, quæ vitæ sempiternæ comparata, vitæ potius naturam induit, quam firmat in ævum. Væ autem omnibus illis, qui suis in linguis temporaneam mortem circumgestant & simul æternam! væ omnibus illis, qui tetræ & lqualentibus alloquiis suis eõ vicinos inducunt, ut vitæ renuntient sempiternæ, ac se ultrõ in abyssum demergant. Hi latrones hominum albõ eradantur. At qui sunt hi socieni? quæ ora sunt ita periculosa, quæ linguæ ita sunt noxiæ, ut vitam duplicem evertant? audire si placet, detegam illa & describam.

Hac super re si Bernardum consulimus, ponit ille mox in apice horum latronum execrandos famæ alterius rofores vulgõ detractores, qui alios malè deferunt, impiè coarguunt, facti nunquam cogitati malitiosè insimulant, ex odio & inveterato rancore etiam laude digna vitiosè traducunt, sobrios œconomos & modestos viros avaritiæ notã conspurcant, honestè vestitos superbientes graculos proclamant, precibus addictos tanquam turpes hypocritas convitiatur, iis adedõ integri nominis famam perfidè mutilant & sacrilegè conculcant; hic hic ut plurimum locum habet *mori in manibus linguæ*, & quidem non una mors, sed triplicata; hac enim plerumque terni maectantur. Vir honestus & candidus secum fert triplicem vitam. Prima vita sacra est, spiritalis, imõ cœlica; tamdiu servatur, quamdiu in homine durat Gratia Divina, quam solum mortale scelus profligat. Vita secunda est corporalis vita; spirat quamdiu anima corpus informat. Tertia est vita civilis, vita moralis, quæ cum nominis fama tollitur & enecatur. Vanuit nomen? hominem talem rectius umbris accenseas. Vita & fama pari passu ambulat, ut scholæ loquuntur, horum unã perfidè sublatã, etiam ruit altera. Singulas has vitas perdit, destruit detractrix lingua; primam quidem in seipso truncat & trucidat, alteram in illis, qui patulas aures detractori ministrant, & sæpè etiam in eo, qui configitur, si nempe ad odium & vindictam, ad rancores & inimicitias exstimuletur, unde non rarõ etiam altera corporalis

D.

Detractores in lingua mortem circumferunt & quidem triplicatam.

poralis vita per prædominantem bilem destruitur. Tertiam vitam moralem is semper perdit, cui pravitas impingitur. hæc linguata mors plerumque tres uno ictu enecat, & vitam quam vivuat, petulanter exturbat, imò etiam viginti, triginta, quadraginta &c. quod facillè tunc accidit, si fatalis detractio cadat supra populosas ædes, cœnobias, cœtus, capitula, vel si coram magno populi affluxu proferatur. De hoc malo acriter perorat Scriptura (6) *mors illius mors nequissima, & utitur potius infernus, quam illa.* Cur quæso ipsi etiam inferno dicitur prævalere? ratio hujus evidens est: infernus tantum capit & comprehendit reos homunciones, grandibus flagitiis immortuos, impœnitentes, undique pravos & perversos peccatores, at detractio frequentissimè pios ac vitæ integros, omnia labeculæ puros acerrimè infectatur, in necem & perditionem ejus intenta, si modò possit tam pravus finis obtineri: hinc ut vitæ exciderunt æternâ ut Siracides conqueritur l.c. *interierunt per linguam suam* seu vitam aliis ademptam ipsi quoque amiserunt in vivis pariter & post fata.

(6) Eccli.
28.

Hæc ita se habeant AA. pium Siracidis monitum & utile consilium in Domino amplexamur, quod sic sonat loco citato *attende, ne fortè labaris in lingua tua, & casus tuus sit insanabilis.* Hoc ipsum his in peccatis probè notetur, *ne casus tuus sit insanabilis.* Scelus detractorium passim dicitur *caudatum scelus*, quia grandem post se trahit appendicem, & passim flagitiis non receptam. Alterum sui nominis fama insolens ac nequiter spoliasti, & sic eum morali vitæ suæ exiliis satis non est, in Confessionali dixisse: alteri falsis criminationibus graviter detraxi: alteri turpia quædam flagitia affirmavi, unde ipsius autoritas enormiter detrита, vel ab officio penitus est rejectus &c. plus ultra insonat Augustinus: *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*: hem! famæ restitutio per Africanum Præsulem urgetur & inculcatur. Hem! palinodiam ab Hipponensi Antistite canere jubetur detractor, omnia omnibus in locis revocare, quæ ausibus infrunitis contra vicinum Christianum evomit. Hoc opus hic labor est, qui multis esse videtur

E.
Dicitur
detractio
caudatum
scelus,
quia post
se trahit
famæ ablatæ
restitutionem.

tolerabilis, inexplebilis. Hic Rhodus, hic saltus est, quem nisi fortiter superent detractores, actum est de salute ipsorum. Optimè in rem Bernardus manet l. c. *profertur leviter dictum, sed non leviter revocatur.* Vidit S. Pater, quàm grave huic hominum generi hæc accidat palinodia; quàm difficilis imò quàm multis sæpè impossibilis esse videatur hæc revocatio, hæc nominis ablati restitutio, interim effatum manet Augustinianum: *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Adulterium committitur, aut fornicatio? homicidium patrat? fœdum violatur? crapula contrahitur? diris execrationibus & blasphemis domus oppletur aut platea? possunt hæc & alia per seriam contritionem & perfectam exhomologesim expungi; at plus ultra præstare tenetur detractor; vult hic fodes scelerum suorum plenariam veniam nancisci, tenetur ubique malè effutita evertere, se reum proclamare, alterum absolvere, palàm fateri, hæc & hæc malè in vulgus sparsa nullam fidem mereri; conspurcatum alterius nomen repurgare tenetur; quod si negligatur, confessiones & peregrinationes ejus, preces & jejunia illius nec flocci facerem, nec obolò emerem; benè itaque Sirach inquit: *attende, ne labaris in lingua tua & lapsus tuus sit insanabilis.* Si quis à Serpente mordetur, in promptu medicina est teriaca, vel pulvis serpentinus; si omne periculum vanescit, omne toxicum diffringitur, enervatur. Si quis ictu letali à scorpio saucietur, læsa pars oleò scorpiacò inungatur, nec ictus nec virus nocebit.

Si quis rabidi canis morsum patiat, rabientis lyciscæ pilis plaga oppleatur, morsus erit innoxius. At verò lædatur per letalem linguam innocens fama Metelli, anima læsoris non nisi operosissimè salvabitur. Cur? ponamus te fratri tuo integrum nomen coram senis auditoribus mutilasse, qui tamen postea in varias terrarum plagas dispersi sunt; fac unum ex illis Romam evolasse, alterum Augustæ morari, tertium Viennæ subsistere, quartum Parisios excurrisse, quintum Constantiam ad locum Acronianum hæsitare, sextum Salisburgi pedem fixisse &c. dic, quibus modis hi tantoperè distincti mo-

Xx

neri

F.
Difficultas
hujus Re-
stitutionis
exponitur.

neri possunt, ne audita divulgent, quia falsa &c. grandem injuriam factam esse Metello; hunc enim non esse, nec fuisse unquam, qui descriptus esset & nigerrimo carbone signatus; hinc nimis quam verum est, quod candidè præmonuit Sirach: *attende, ne linguâ labaris, & casus tuus sit insanabilis.* Sapè talionis lege detractor punitur, ut quod alteri perperam affinxit, ferre cogatur. Delanuz (7) nobilis Scripturilla refert inter alia, fuisse Ascalæ in Hispania nobilem, qui Alphonso à Castro Patri Franciscano etiam hoc confessus esse dicitur, se coram aliis pluribus publicè gloriatum fuisse, quàm bellè à se virgo illa esset seducta, cum tamen eam ne quidem viderit Virginem illam pro scorto divulgatam esse, quæ tamen, ut ajunt, puram semper & illibatam vitam in silentio duxisset. His auditis, resolutionem dedit Alphonus, quàm multi dicent paradoxam, mi domine, inquebat ille, morbus vester esse videtur incurabilis; tanto malo vix dabitur medicamen. Horruit nobilis ad inexpectatam sententiam, & recanduit, quòd pro conclamato nobilem haberet hilpidus ille Radamanthus. An ergò solus iste Pambo sapiat? An unius fratelli sententiâ stet salus? Abi properè & alium quære mitorum conscientia arbitrum, patrem, non tyrannum, sic scelerum pondere gravatus aliam tentavit Urnam; venit Salamancam, ubi eidem Confessarius obtigit paris zeli, doctrinæ, virtutis; veritatis & religionis, Franciscus de victoria Academia Salamancensis Professor publicus & profundus Theologus; huic tanquam doctrinæ prodigio idem scelus confessionaliter detexit cum suis circumstantiis jam ante expressis; una graviter conquestus est de alterius Patris crassa sententia, quasi salus ipsius conclamata esset, cum tamen seriò veller conteri. Ut probè singula Franciscus excepit, suam pariter sententiam exprompsit his verbis: mi domine scelus, quod commisit, utique grave est & majus decumano, hoc ut expungat, unum præter Confessionem medium restat, ut nempe coram singulis, ubi virgini tam enormiter detractum est, candidè revocet impiè dicta dicatque, se contra omnem scientiam & conscientiam hæc & alia sparsisse, velle pro non dictis haberi, imò pro meris figmentis; paratum se esse, hanc revocare

(7) Delanuz. hom.

23.
G.

Profligat omnem reparationem aut palinodiam, reputatio propria.

Mist.

tionem & Virginis graviter in fama læsa integritatem, etiam solenni juramento stabilire &c. excepit alteram sententiam buxo pallidior nobilis, & mox irarum cestro percitus expostulare cepit cum secundo: quid? an me ipsum mendacii, perfidiae redarguam? an fidem & famam meam nobili sanguine oriundus prostitutam? an honoris ac reputationis meae jacturam mihi ultrò conciliem? absit absit à nobili tanta proprii nominis proteritio? publica sum persona, omnium in oculis & amoribus versor, Aulæ Regiæ Palatinus, grandibus majorum ceris inclytus & antiquissima nobilitate insignis; quis ergo mihi Hispaniæ Grandi tantum onus imponat? Reposuit Franc. noa est, mi domine, quòd tanta cum prosopopæia humilis penitens nobilitatem suam extollat; hæc parerga fori hujus non sunt. Apud DEUM nulla est distinctio græci & latini. Apud DEUM summa est nobilitas virtutibus florere, bonis operibus abundare, cuique suum reddere, Deo honorem & gloriam, vicino charitatem & famam, si multò ante fuerit ablata. Idem Augustinus, qui dixit: *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*, etiam hæc subjunxit: *si autem non restituatur ablatum, cum restitui possit, penitentia non agitur, sed simulatur.* Hæc restitutio famæ Virgini ablatae si politicas suæ Dominationis vires excedat, repeto quod meus ille Alphonsus dixit, dicoque actum esse de salute ipsius. Vade in pace. Sic ab altero Confessario dimissus abiit, excessit sine absolutione, cujus capax non erat, sine lux & sine crux. Quid hinc nobili famæ latroni actum sit sequentibus horis, non memoratur. Si sua in sententia nihil recantandi hæsit pertinax, orco cessit victima indubitata. Patet adeò, quantum lingua detractoria à morte prematur.

Alterius classis latrones, qui sibi & aliis suis cum linguis mortem accelerant jam temporalem jam æternam, sunt omnes illi, qui mille diris, execrationibus & blasphemis, imprecationibus & innumeris probris iram inflammant cum summo eorum damno, qui fulminant & fulminantur; de his iterum Sira- cides: *mors in manibus lingua.* Agnovit hoc ipsum gentilis Seneca his verbis (8) *non miror, si omnia nos à pueritia sequantur*

H. Sine hac restitutio- ne, nihil valet poenitentia.

I. Linguam habent le- talem blasphemii & ini- precato- res. (8) Sen. ep. 11.

quantur mala. Rationem hujus mox subnectit: *inter execrationes parentum crevimus.* Audit Deus has execrationes, & non raro eas exaudit. Vultis hujus evidens paradigma? vix expleo; nil enim ita tritum est hodie, quam tot inter diu iram evomere.

(9) Mich.
Isselt
merc. Gal-
lo-Belg.
l. 12. an.
1595.

K.

Tragicò
exemplò
letalis lin-
guæ im-
precatio
fulcitur.

Hist.

Horridum est, quod Mich. Isselt (9) annò 1595. ad Rhe-
num memorat accidisse. Baccharach oppidum est Rheno ad-
tum, æquali propè intervallò Moguntiâ distinctum & Confla-
entiâ vulgò Coblentg / ajunt à Baccho nomen loco inditum,
quòd ibi primæ notæ vinum olim nasceretur, *Bacchara* to-
tum tractum illud passim compellatum. Hic loci sedem fuso-
rat immanis lurco, sæx ultima perditorum hominum, bibo
perpetim crapulatus, qui, ut Tertul. dixit, pro Deo Bacchum
pro templo tabernam, pro ara dolium, & pro suo archi-patro-
no coluit cauponem. Hic more suo popinam petiit festa he-
ce, opera manuum suarum per hebdomadem elaborata dilata-
daturus. Quod gulâ non absumpsit, lusu perdidit, uxor in-
terim ac liberi cum horrida fame ac inedia domi luctabantur.
Novit apprimè uxor misera & jam partui vicina, quem lu-
cum lurco tueretur, & doluit totius hebdomadæ labores & la-
cra ita lusu & poculis prostitui cum enormi rei familiaris dis-
pendio; ut ergo aliquid saltem gulæ subtraheret uxor, uxor
prægnante popinam subit, rogat, instat, finem faciat lurcani
& domum revertat. Visa conjuge & audita, mox in ferocem
iras excandescit, tonat, fulminat & horridis imprecationum ve-
ris misellam profligat. Alia inter etiam hæc legitur vomitio:
*Apage mastigia tuo cum damone, quem uterò circumgestas! mo-
ram si nectis, avernalem uterum tuum ense transverbero.* Ho-
ruit ad tam atroces diras uxor, & mille inter lamenta domum
revertit; paulò post ira & indignatione partum præcipitante, fa-
tu solvitur & parit; sed quid? monstrum ita horridum, ut ei
visò vicini omnes procul aufugerent: imâ pars draconem squa-
meum & caudatum referebat, media hominem, suprema serpen-
tem. Vixit hoc monstrum, donec audito partu se domum suam
lurco improbus conferret. Vix ebrius Siphon pedem intulit hy-
pocausto, ubi viribus exhausta & assiduis horroribus percussa
jacuit

lacuit puerpera, hem ocius monstrum sibila emittere, caput attollere, ac totis viribus in lurconem ruere, oblongam caudam totum corporis truncum amplecti, eumque jam caudam, jam dentibus & linguam undique mordere & intoxicare, ut in tympani morem venter excresceret. Sic sua in crapula fatum excepit tot diris commensuratum, paulo post etiam uxor praehorroris acrimonia exspiravit. Hem mortem horridam in manu linguam! quam DEUS gulam puniit & linguam imprecantis probra.

Recte adeo Sirach monuit singulos: *attende ne labaris in lingua*; hanc potius forti lupato coerce, ut nihil expromat, nisi quod pium sit & utile, laude dignum, & amplioris boni diffusivum, Deo ac Superis amicum. Sic de tali lingua felicibus auspiciis enuntiabitur; quod hodie Evangelico de muto Spiritus Sanctus palam edixit: *& loquebatur recte*; ut tali ex loquela nihil penitus esset de morte timendum, sed inde potius multiplex solatium excresceret, vitae caelestis in aevum roboranda. DEUS ter Optimus Maximus nostrum omnium labia & linguas sua potenti dextera, Dei que digito semper prodigioso clementissime attingat, ut ex oribus & linguis nostris illa tantum voces, & vocum opera promanent, quae nobis atque aliis omnibus, vitam pariant aeternam, nullo aevum terminandam, nullis reboantium adversitatum ventis dissipandam, omnium deliciarum bajulam, omnium excogitabilium bonorum feracem Vitam. Amen.

L.
Loquendum recte, ut sola vita Linguam regat, dirigat.

